

A vázlatot készítette:

2021.

Nagy Botond

Emelt érettségi, komplex-korszakokon átívelő esszé megoldása

17. A feladat a távol-keleti gyarmatosítással kapcsolatos. (komplex – korszakokon átívelő) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a gyarmatosítás folyamatát és a gyarmati világ felbomlását Kínában és Koreában a 19. század második felétől 1953-ig! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- **Kína helyzete a 19. század második felében,**
- **nagyhatalmi befolyás a térségben a 20. század elején,**
- **polgárháború Kínában,**
- **Kína a második világháború idején,**
- **a Kínai Népköztársaság létrejötte,**
- **hidegháború a Távol-Keleten: Tajvan és Korea kérdése!**

Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Nyilvánvaló, hogy a nép többsége köztársaságra vágyik, és az ég akarata észreveszi a nép szándékát. [...] Ezért én, a császár, úgy határozok, hogy a kormányforma Kínában alkotmányos köztársaság.” (*Pu Ji, az utolsó kínai császár kiáltványa, 1912*)

„Kommunista gyakorlat volt [a polgárháború időszakában], hogy senkit sem végeztek ki, aki megadta magát, és minden fogollyal jól bántak. Ezen a módon megnyerhették maguknak a sorkatonákat, akiknek többsége szegényparaszt családból származott. A kommunisták nem állítottak fel fogolytáborokat. Csak az alacsonyabb és magasabb rangú tiszteket tartották fogva, a többieket azonnal szélnek eresztették. »Panaszgyűléseket« rendeztek a számukra, ahol arra biztatták őket, panaszolják el, milyen nehéz életük volt föld nélküli parasztként. A forradalom, mondták a kommunisták, azon lesz, hogy mindannyiuknak földet jutasson. A katonák választhattak: vagy hazatérnek, akkor megtérítik az útiköltségüket, vagy maradnak a kommunistákkal, és segítenek kisöpörni a Kuomintangot [Kínai Nemzeti Párt], hogy többé soha senki ne vehesse el a földjüket. A többség önként maradt, és csatlakozott a kommunista hadsereghez.” (*Jung Chang: Vadhattyúk – Kína három lánya, regény*)

„Akkoriban az volt a taktikánk a japánokkal és a kollaboránsokkal szemben, hogy »használd az egyik ellenséget a másik leverésére.« [...] A kollaboráns szervezetek tele voltak az elvtársainkkal, akik japán karddal kaszabolták le a kuomintangistákat [azaz a Kínai Nemzeti Párt híveit]. [...] Személyes tudomásom van például arról, hogy a Jangcétól délre állomásozó [Kuomintang-osztagot] a japánok a mi pártunk briliáns közreműködésével semmisítették meg.” (*A Kínai Kommunista Párt hírszerzőjének jelentése, 1941*)

„Mivel a Szovjetuniót fegyverszüneti egyezmény köti Amerikával szemben a [Koreát kettéosztó] 38. szélességi fok tiszteletben tartására, ezért nem lett volna »helyénvaló«, hogy a hadműveletekben részt vegyen. Kínát ezzel szemben nem terheli ilyen jellegű kötelezettség, ezért minden további nélkül segítségére lehet az északiaknak.” (*Mao Ce-tung, 1950. május 15.*)

„Elismeri, hogy a Kínai Népköztársaság kormányának képviselői Kína egyetlen legitim képviselői az ENSZ-ben, a Kínai Népköztársaság az ENSZ Biztonsági Tanácsa öt állandó tagjának egyike. [...] Következésképpen Csang-Kaj-sek [a Kínai Köztársaság, azaz Tajvan elnöke] képviselői elvesztik helyüket, amelyeket illegálisan birtokoltak [1949 óta] az Egyesült Nemzetek Szervezetében, és minden hozzá köthető szervezetben.” (*ENSZ-határozat, 1971*)

A Távol-Kelet hatalmai az európai országok figyelmének központjába a 19. század második felébe került. Kína egészen idáig az **elzárkózás politikáját** követte, azonban külső kényszerre kénytelen volt szakítani addigi elveivel.

A császárságot a **gyarmatosítók** mellett **belső problémák** (pl. *Tajping-felkelés*) is gyengítették, és bár ugyan a kínaiak megpróbálták kitörni a **félgymati** sorból (*ópiumháborúk*), azonban a nyugati hatalmak modern fegyvereivel nem tudták felvenni a versenyt, és az ország kizsákmányolása érdekében **megalázó békéket** hoztak. Egy gyenge kínai császár uralma a nagyhatalmak érdekében állt, ezért segítettek neki leverni a belső lázadásokat (pl. *bokszerláadás*). Kína hatalmi státuszát tovább rontotta, mikor az 1895-ben az első kínai-japán háborúban vereséget szenvedtek, és **megalázó feltételeket** kellett kötni a szigetországgal, vagyis a közel kétezer éves császárság bukása a 20. század elején már igencsak látszódott. A megbukott reformok és a magas elégedetlenség miatt **1911-ben kitört Szun Jat-szen polgári forradalma**, ahol egy éven belül **lemondott az utolsó kínai császár, Pu Ji**. Kína innentől kezdve „**alkotmányos köztársaság**” lett. Koreát Japán 1910-ben annektálta, vagyis a Japán terjeszkedés további aggodalomra adott okot Kína számára.

Kína az 1920-as években több részre szakadt, amit hadurak irányítottak, a legerősebb párt **Csang Kaj-sek Kuomintangja** volt, de egyre nagyobb népszerűségnek örvendett a **Kínai Kommunista Párt Mao Ce-tung** vezetésével. A *polgárháború kettőjük között tört ki 1927-ben*. A kommunisták 1934-35-ben végrehajtották a „**hosszú menetelést**”, *aminek köszönhetően ugyan a sokan odavesztek, de a párt megmaradt*. A kommunisták népszerűsége többek között annak volt köszönhető, hogy az **elfogott sorkatonákon sosem vettek elégtételt**, hisz legtöbbjük szegényparaszt-családból származott. A **földosztások** és a **kegyelmek** miatt rengeteg katona állt a KKP szolgálatába, ráadásul a paraszttömegek is a KKP-t támogatták. **A második kínai-japán háború 1937-es kitörésekor a két fél megállapodott, hogy a japánok legyőzéséig abba hagyják a háborúskodást**, és együtt lépnek fel a megszállók ellen, létrejött az Egyesített Front. **Mao** részéről a megállapodás csak felszíni volt, ő **igazi ellenségnek még mindig a nacionalista Kuomintangot tartotta**, annak ellenére, hogy Japán nagy területeket foglalt el Kínából. A második világháború végével a Kuomintang teljesen kimerült, ekkor kitört újra a **polgárháború**, ami a **kommunisták győzelmével ért véget**. **Csang Kaj-sek és pártja Tajvan szigetére menekült**, és azóta is csak fegyverszünet kötött a két ország között. **1949-ben kiáltották a Kínai Népköztársaságot**.

A második világháború után létrejött ENSZ BT állandó tagjai közé ugyan felvették Kínát, de „**hivatalos Kínának**” **Tajvant ismerték el**, hisz Tajvan USA-barát politikát folytatott, így a BT egyedüli kommunista tagja a Szovjetunió volt. A hidegháború időszakában Kína is igényt formált az Ázsia feletti vezetői hatalomra, ezért **a koreai háborúban a kommunista Észak-Koreát támogatta**. A Truman-elv következtében a nyugati hatalmak Dél-Korának nyújtottak segítséget. A **panmindzsoni fegyverszünet** értelmében a két Korea határát a 38. szélességi foknál húzták meg. A két ország viszonya napjainkban is ellenséges.

Az esszé a 2019-es májusi érettségi 17. feladata volt:

https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2019tavasz_emelt/e_tort_19maj_fl.pdf